
Hrdost do vínku

„Už zase odcházíš?“ Eliška Přemyslovna se zklamaně obrátila ke svému královskému choti Janu Lucemburskému, který se měl k odchodu. „Sotva ses vrátil z nějakého veledůležitého tažení v cizině, na němž jsi samozřejmě nesměl chybět, a už se opět chystáš pryč!“ V hlase jí tentokrát zazněl hněv, jakkoli se ho pokoušela potlačit, a ne pouhé hořké rozčarování. V očích jí zaplály nebezpečné rozzlobené ohýnky, snědé tváře jí znachověly a dlouhé černé vlasy jí zavlály jako lesklý tmavý závoj, jak prudce trhla hlavou.

Je krásná, uvědomil si Jan. Vyšlehl v něm plamen touhy.

„Ach, tentokrát je to přece jen do Hradce! Zakrátko jsem zase zpátky!“ Zatoužil si ji usmířit. Možná by ten odjezd mohl odložit. Jednání s Jindřichem z Lipé jsou sice důležitá, ale ne zase ta k důležitá. Musel si však přiznat, že ho do Hradce neláká pouze nějaké diplomatické vyjednávání s mocným Ronovcem Jindřichem.

Líbily se mu krásné ženy, nač to zapírat – a Rejčka byla mezi nimi královnou. Byla milá a líbezná, a Jan si často kladl otázku, co na ní muže přitahuje víc – zda její krása či její dokonalé vystupování a nevšední kouzlo osobnosti. Pro každého dovedla vyčarovat iluzi, že on je tím středobodem, kolem něhož se otáčí celý svět.

Kdo z mužů by něčemu podobnému odolal! A obzvlášť, měl-li doma pánovitou, ráznou choť.

Jako Jan třeba.

Zastyděl se za podobné úvahy a pokradmu vrhl opatrný pohled po Elišce, jako by mu mohla číst myšlenky. *Chová se pořád jako chlapec, kterého načapali při nějakém nezbedném kousku!* rozhněval se na sebe vzápětí v duchu. To Eliška v něm takový pocit vyvolávala. Chovala se k němu spíš jako rozvázná matka, a ne vášnivá milenka a oddaná manželka, jak by po tom toužil.

To Rejčka je jiná. Má to tak Jindřich z Lipé štěstí! pomyslel si závistivě.

V Rejččině hradecké rezidenci se mimoto každý cítil jako doma. Panovala tam taková... harmonie. Ano, to byl asi neuvěřitelnější výraz. Klid a souhra dvou zamilovaných lidí, Rejčky a Jindřicha z Lipé, vdechla hradeckému paláci výjimečné kouzlo, v němž zatoužil každý setrvat co nejdéle. Ten příjemný klid, ten ho tam přitahoval pravděpodobně ze všeho nejvíce. Prahlo po pokojném spočinutí, po chvílích, kdy mu nikdo v jednom kuse nepředhazoval, že není hoden nějakého vznešeného dynastického odkazu.

S Eliškou se v poslední době jen hádali. Pravdou ovšem je, že Elišku zanedbával, to si musel připustit. Odkdy vlastně? Odkdy se datují ty jeho úteky na bojiště daleko za hranicemi Českého království? Ta snaha vídat se s Eliškou co nejméně, aby se omezily třecí plochy a věčné hádky proto, že dostatečně nehájí zájmy Přemyslovců? Nedokázal si to vybavit. Téměř nepřátelský odstup a s ním i vzrůstající chlad se mezi ně vplížil nenápadně a nepozorovaně, krůček za krůčkem, a nyní jako by je oddělovala hluboká strž.

Vedla vůbec ještě cesta zpátky? Bylo možné tu propast opět nějak překlenout? Jistěže ano! On to dokáže! Dokáže vše, co si usmyslí!

„Kdybys tam měl namířeno pouze za Jindřichem z Lipé, tak prosím! I když můj názor na tohohle urozeného pána znáš! Ale ty tam spěcháš spíš za Rejčkou, nemám pravdu?“ Eliška ta slova téměř vykřikla, rozhodně je pronesla hlasitěji, než měla původně v úmyslu. Nedokázala se ovládnout, když mluvila o své nevlastní matce. Ach, už pouhé označení *matka* jí ve spojitosti s Rejčkou připadalo jako svatokrádež!

„Žárlíš?“ sekl po ní Jan ostrým slovem, které ho vzápětí zamrzelo. *Kdy se do jejich vztahu začalo vkrádat to rozladění, napětí, únava*, položil si další otázku. Jako by ho popuzovalo všechno, co Eliška řekla. Možná to bylo tím, že s ním jednala jaksi nadřazeně, z pozice síly. Jistě, byla zkušenější. A byla také starší. Žila navíc ve své zemi, obklopena svými dvořany, šlechtici, svým lidem. On tady byl cizinec. Už mu tak prý i říkají. Král cizinec! Nu jistě, Češi nemají pro přezdívku nikdy daleko! Opět se v něm vzedmula rudá vlna nezvladatelného vzteku.

„Jednáš se mnou jako matka!“ vybuchl.

„Někdy si to zasloužíš!“ odsekla mu Eliška, v hlase doznívající napětí. *Dříve bychom si podobná slova nikdy neřekli*, pomyslela si unaveně. Nyní jako by se předháněli, kdo toho druhého více zraní.

A přitom, nebylo zase tak špatné, to jejich manželské soužití, vezme-li se v úvahu, že šlo o sňatek vynucený politickými okolnostmi.

Eliška Přemyslovna se za Jana Lucemburského vdala proto, aby odvrátila katastrofu, která národu nutně hrozila za panování Anny Přemyslovny a Jindřicha Korutanského. Anny, její sestry. Té, co se jí chtěla rychle zbavit nejprve společensky nerovným sňatkem, poté jedem, když to nevyšlo. Přesto se Eliška dosud zdráhala uvěřit, že pokus zavraždit ji bylo Annino dílo. Možná v tom měl prsty Jindřich Korutanský nebo spíš nějaký snaživý dvorní patolízal...

Povzdychla si.

Ne, to soužití s Janem nebylo zase tak špatné, jak se zpočátku obávala.

I když Jan nebyl Bernard.

Bernard, pán z Rantenbergu, nyní cisterciácký mnich, její jediná pravá a nikdy nenaplněná láska.

Přejela si útlou rukou tvář, jako by chtěla všechny ty myšlenky a bolestné vzpomínky rychle setřít a zapudit do nenávratna.

„Ach, prosím tě, Jane!“ pokusila se nyní opět o smířlivý tón. „Jindřich z Lipé se proti nám přece postavil! Podpořil Habsburky! To bys měl mít na paměti! A také to, že žije s mou... *nevlastní matkou* v hříchu!“ Eliška se těmi slovy div nezalkla. „To můj otec, král Václav II., nepřipustil, aby byla jeho choť Guta vystavena podobné trapné a nemorální situaci, když...“

„Nu jistě, já vím! Tuhle písničku jsem od tebe vyslechl snad tisíckrát! Matka vznešeného Václava II., ovdovělá paní Kunhuta, žila v hříchu se Závišem z Falkenštejna a Václav ho nakonec nechal popravit, tak nějak to bylo! Prý kvůli jeho nemravnému životu, který se tolik přičil zejména paní Gutě, tvé ctnostné matce! Ale víš, co si o tom myslím já? Byla to pouhá záminka, jak ho potrestat za to, že na sebe strhl takovou moc!“

„Jak můžeš! Jak se opovažuješ!“ Eliška se nyní opět zajíkala hněvem, ruce zaťaté v pěst tak pevně, až jí zbělely klouby. Nikdo se nebude otírat o památku jejího milovaného tatínka. Nikdo! Ani její manžel ne! „A když už jsi tak chytrý s tou svou záminkou – nevidíš snad, jak se dějiny opakují? Jindřich se k tobě má jen proto, aby tě nakonec zradil! Aby tě o tu moc připravil stejně, jako se o to kdysi podle tebe pokoušel Záviš z Falkenštejna v případě mého otce! Nestydí se nastrčit ti pod nos Rejčku jako sladkou vějičku. Ta tě lehce omámí líbeznými slovíčky. Poplete ti hlavu nádherou toho svého hradeckého dvora, o jehož přepychu si vypráví kdekdo! Přepychu za naše, přemyslovské peníze! Měl by ses spíš snažit pozdvihnout ten náš, pražský dvůr, a ne se chodit přihřívát k cizímu krbu!“ V Elišce opět vzkypěla krev, když si vzpomněla na štědré dědictví, kterého se její krásné maceše dostalo jak od prvního manžela Václava II., tak od toho druhého, od Habsburka Rudolfa. A Jan, její vlastní manžel, Rejččiny finanční nároky nejenže stvrdil, on jí sám nechal vyplatit nezanedbatelné částky. „Zradí tě nakonec oba dva, Rejčka i Jindřich! Uvidíš!“

„Je mi jasné, odkud vítr vane!“ Jan se ošklivě ušklíbl.

„Tyhle rozumy máš od toho svého důvěrníka Viléma Zajíce z Valdeka! V jednom se ale nemýlí on ani ty! V té Rejččině hradecké rezidenci se skutečně cítím dobře! Rozhodně lépe než tady s tebou!“ rozkřikl se nyní Jan. Chvilku ji probodával téměř nenávidným pohledem. Tvář mu zrudla a na vysokém čele mu nebezpečně zatepala vystouplá žíla. Pak se zprudka otočil, strhl z křesla plášť, přehodil si ho přes široká ramena a rázným krokem zamířil ke dveřím.

Za Eliškou se už ani neohlédl.

Zaslechla pak, jak chodbou domu U Bílého zvonu, jejich královského domova u Velkého rynku, zaduněly Janovy spěšné kroky. Potom k ní dolehl jeho hlas, který proťal večerní vzduch jako ostré seknutí mečem. Prikazoval cosi podkonímu.

Za okamžik už zazvonily o dláždění podkovy.

To Jan Lucemburský vyrazil v čele nepočetného doprovodu do Hradce.

Rejčka se slastně protáhla v horké lázni. Vodní hladina se lehce zčeřila a růžové okvětní plátky, kterými byla posypána, se mírně zahoupaly. Rejčka jeden z nich vylovila štíhlým ukazováčkem s oblym bříškem komicky svrasklým teplou vodou, která jako by z ní zvolna smývala únavu z noci strávené milováním s Jindřichem.

Ráno se nedokázali rozloučit a Jindřich se nakonec rozhodl odsunout odjezd na večer.

Mají pro sebe ještě celý den!

Tichounce se zasmála.

Byla šťastná. S Jindřichem byla opravdu šťastná.

Pak ji napadlo, zda by takové štěstí pociťovala, i kdyby spolu byli nepřetržitě. Kdyby spolu prožívali dny, týdny, měsíce, které by se pak navlékly na šňůrku roku a posléze celých let. Nevkradla by se do jejich vztahu nuda a zvěšdnění?

Nikdy ne! Každý den s Jindřichem je nový, jiný, každý přináší další nečekaná dobrodružství!

Na zčeřených vlnkách zatančil sluneční paprsek, který dovnitř proklouzl oknem. Spolu se sluneční záplavou se však do komnaty neodbytně dral jakýsi rušivý zvuk.

Rejčka pozorně.

Na nádvoří zaduněly podkovy a zahlaholil mužský smích. Kdosi rázným hlasem udílel řízné rozkazy a v loubí vypískla děvečka, kterou se někdo z jezdců pokusil neobratně strhnout do náručí.

„Paní, pospěš si, prosím! Král Jan Lucemburský nás poctil vzácnou návštěvou!“ Berenika vpadla do komnaty bez zaklepání, oči navrch hlavy.

Rejčky se náhle zmocnil hněv a také zklamání. Chtěla prožít tenhle den s Jindřichem. Sama. A nyní se s tou sladkou vidinou mohla rozloučit.

Nu jistě, králi nemohla naznačit, že by se měl obtěžovat až zítra.

Ostatně bylo to velké vyznamenání.

Vztek vystřídal příliv řevnivé ženské ješitnosti, za niž se obratem zastyděla. Král Jan Lucemburský dal přednost jejímu paláci v Hradci před královským sídlem v Praze. Dal přednost jí před společností té své vznešené a urozené choti!

A také mé nevlastní dcery Elišky Přemyslovny.

Pocítila příjemné zadostiučinění.

Neměly se rády s Eliškou Přemyslovnou od první chvíle. Ta prvotní dětinská dívčí žárlivost však přerostla v mocenskou a politickou rivalitu.

Však se ještě ukáže, kdo je v téhle zemi skutečnou královnou, třebaže nekorunovanou. Tedy zatím ne.

Pokynula Berenice, aby jí podala osušku, a pak opatrně vykročila z lázně.

Krále nesmí nechat čekat.

Jan Lucemburský seděl u bohatě prostřeného stolu a cítil, jak se mu tělem rozlévá příjemné uvolnění. Rejččin dvůr byl elegantní a vybraný. Rejčka měla dobrý vkus a umělecké sklony. Obklopovala se krásnými předměty a vybranými skvosty.

Ostatně i ona byla svým způsobem takovým skvostem a pohled na ni potěšil víc než soustředěné prohlížení uměleckého díla.

O kolik let vlastně může být starší? pomyslel si Jan lenivě. I Rejččino víno bylo sladší a opojnější než to jeho v Praze a nyní mu rychle stoupalo do hlavy. O sedm osm let? Nevypadá na to. Zdá se mladší než on, Jan. Je jako mladé děvče, v tom to spočívá. Chová se tak. Mladě. Je samý smích a nejsou jí vlastní usudlé způsoby zapšklých stárnoucích matron. Člověk by těžko uvěřil, že byla dvakrát provdaná a dvakrát už ovdověla. A že má dospívající dceru.

Ach, má to tak štěstí, ten Jindřich z Lipé! blesklo Janovi opět závistivě hlavou.

Rejčka vstala a chopila se zlaté konvice. Široký prostřižený rukávec z nadýchané látky odhalil štíhlou paži. Světlá svrchní sukně jí svůdně zavířila kolem útlých kotníků, když k němu vykročila, aby mu sama dolila. Úsměv jí zvlínil smyslné rudé rty a vykouznil ve tvářích drobné dolíčky. Velké zelené oči mu připomínaly dvě lesní jezírka.

„Je tu takový klid, paní Rejčko!“ přiznal upřímně a pozdvihl pohár, aby jí připil.

„To ano,“ přitakal Jindřich z Lipé, „i já sem, Milosti, s oblibou zavítám po dnech naplněných náročnými jednáními. Jen zde, díky laskavé pohostinnosti urozené paní Rejčky, si odpočinu.“

„Tvůj pražský dvůr je však mnohem... činorodější, živější, Milosti. Vyhledávají jej přední politici i diplomaté. Hradec je útočištěm ovdovělé ženy, která si krátí dlouhou chvíli zájmy nehodnými velkého vladaře,“ snažila se mu Rejčka zalichotit se sladkým úsměvem.

Jan se sice rovněž usmál, ale jaksi zpozorněl. Ten hradecký dvůr neměl do činorodosti toho pražského zase tak daleko. V žádném případě ne. Spíš ten pražský předčil. Jan se v bráně div nesrazil s pánem z Vartenberka. Bůhví, co tu ten věrný přítel Jindřicha z Lipé pohledával. Jistě sem nezajel jen na osvěžující doušek Rejččina perlivého vína.

Přijel za Jindřichem z Lipé. Tady, nepozorováni a stranou dvora, mohli tihle dva blízcí přátelé snovat nejednu politickou smyčkou. Dělal to tak ostatně odjakživa. Ronovci a Markvartici k sobě měli vždycky blízko. Jaké pikle kuli nyní?

Hradec nevypadal na žádný pád jako skrovné a tiché útočiště ovdovělé ženy. A Rejčka zářící zralou krásou nevypadala na zlomenou vdovu, která by podobné útočiště potřebovala, natožpak vyhledávala.

Jan si vybavil Eliščina varovná slova. Co když měla pravdu? Musel připustit, že je moudrá, a hlavně zkušenější. Jakýmsi šestým smyslem dovedla pokaždé vycítit zradu a lest. Dosud se na ni přesto hněval. On pořád tápal v těch složitých myšlenkových pochodech českých pánů a s jejich hrdou odbojností a tvrdohlavou, zarputilou touhou po samostatnosti a svobodě si nedokázal poradit.

Co když se nemýlí?

Dá se Jindřichovi a Rejčce věřit?

Jan Lucemburský se posilnil pořádným douškem vína. Mělo náhle poněkud natrpklou pachutí.

Nu, co s tím nadělá! Dohady mu nepomohou – a pravdy se patrně dopátrá záhy. Prozradí mu ji počínání pána z Lipé v novém, výsadním postavení, do něhož ho znovu ustanovil. Podkomoří má velká privilegia. Jeden jediný chybný krok, a pozná spravedlivý hněv svého vladaře.

Jan si nyní blahopřál, že nezapudil jednou provždy Viléma Zajíce z Valdeka, Eliščina rádce, i když ho od toho dělil pouhý krůček. Vilém z Valdeka si už Jindřicha ohlídá, o tom není pochyb!

Jan Lucemburský se pobaveně usmál.

Jindřichovi, který mladého krále už drahnou chvíli vskrytu pozoroval, se ulevilo. Neunikla mu změna, která se odehrála na tváři toho nezkušeného vladaře. Byl prudký a jeho rozhodnutí bývala často nevypočitatelná. Co když se mu Jindřich s Rejčkou něčím znelíbili? Mohlo to být cokoli – náhodná neuvážená poznámka nebo možná i obyčejná lidská závist, které se neubrání ani král. A jim bylo co závidět. Hradecký dvůr předčil ve všech ohledech Janovo pražské sídlo, to musel vidět každý.

Jindřich však moc dobře věděl, že hlavní důvod tkví jinde.

Spolu s Rejčkou žijí v hříchu. Jan nebyl žádný svatoušek, věděl však, co se na počestného šlechtice a urozeného muže patří. Jisté hranice by otevřeně nikdy nepřekročil. Zato Jindřich s Rejčkou se toho odvážili.

Žijí v hříchu.

A budou tak žít dál.

Jindřich si v duchu povzdychl.

Tohle bude jedna z hlavních věcí, kterou musí vyřešit, a to co nejdříve. Ještě dnes večer se vypraví do České Lípy za manželkou Scholastikou. Ten odjezd neměl odkládat. Musí s ní dosáhnout nějakého rozumného uspořádání, které by nepopuzovalo dvůr.

Určitě jí postačí, zajistí-li jí hmotně a ponechá-li jí veškeré výsady urozené paní.

Jistý si tím však nebyl.